

TEMA

Eines per a tothom

La intel·ligència artificial ha arribat a les nostres vides per a millorar-la. Ara bé, a conseqüència del fet que les IA són fetes pels humans, cal evitar perpetuar alguns plantejaments discriminatoris cap a certs col·lectius i afavorir que sigui beneficiós per a tothom.

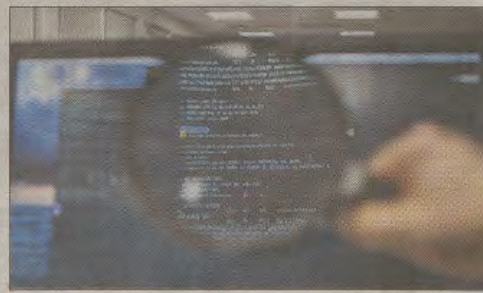
Biaixos algorítmics: desafiaments crítics per a la intel·ligència artificial

→ Rubén Comas Forgas *

els biaixos algorítmics representen un repte crític en nombrosos àmbits. En el camp de la sanitat, per exemple, poden conduir a diagnòstics i tractaments ineficaços o injustos, afectant de manera desproporcionada a grups minoritaris o a co-

munitats desateses. En la justícia penal, aquests biaixos poden resultar en sentències més severes per a certs grups, contribuint així a perpetuar un cicle de discriminació i injustícia social. En l'àmbit de l'educació, poden conduir a una ensenyança estereotipada, limitant les oportunitats i el desenvolupament dels estudiants. En les finances, poden exacerbar les desigualtats econòmiques en negar o limitar

l'accés a serveis essencials com préstecs i assegurances per a grups més desafavorits. I en l'ocupació, conduir a pràctiques de contractació i promoció injustes, restringint la diversitat en el lloc de treball.

Bàsicament, aquests biaixos sorgeixen quan els algorismes, sovint emprats en el disseny i desenvolupament de processos en els quals es fonamenten aplicacions, recursos i serveis d'intel·ligència artificial, produeixen de manera inadvertida i sistemàtica resultats esbiaixats a causa dels prejudicis subjacents en la seva programació o fonts de da-

des. Les conseqüències cobreixen un ampli ventall de possibilitats i van des de reforçar i amplificar les desigualtats socials existents fins al disseny i manteniment de polítiques i preses de decisió inadequades i potencialment perjudicials per a sectors de la societat.

Iniciatives com el projecte Charlie (<https://charlie-project.uib.es>), liderat per la Universitat de les Illes Balears (UIB) i finançat per la Unió Europea, pretenen abordar els biaixos algorítmics. Fomentant la col·laboració entre experts, supervisant contínuament el rendiment algorítmic i implicant les parts interessades en el procés de desenvolupament es pretén contribuir a mitigar els riscos i els impactes d'aquests biaixos.

* *Profesor del Dept. de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació (UIB)*

TEMA

La responsabilitat dels mitjans

Ningú posa en dubte la llibertat d'expressió i la necessària crítica política que es fan des dels mitjans. No obstant això, els mitjans de comunicació transversals en audiència com és la Televisió hauria de ser responsable de no difondre missatges i plantejaments que no ajuden a la convivència.

Fins a on hem d'arribar?

→ Lucía Álvarez *

dia 30 de novembre es donà un fenomen televisiu que plasmà a la perfecció el moment convuls pel qual està passant l'Estat espanyol: la retransmissió en *prime time* de dues tipologies de programa totalment contràries: un a la televisió pública i un a la coneguda cadena taronja. 'No sé de qué me hablas', programa presentat per Mer-

cedes Milá i Inés Hernández, optà per mostrar a la joventut la història recent del país a través d'un arxiu d'entrevistes, al mateix temps que intentà comprendre l'estat actual a través dels testimonis de gent jove. A l'altre extrem, 'El Hormiguero' -programa que fa anys es dedicava a l'entreteniment- i el seu presentador, Pablo Motos, despatxava als seus convidats per reunir a una taula a la *crème de la crème* del panorama actual per debatre sobre actualitat.

La importància que programes

com el de RTVE, on es dona veu a la joventut i es transmeten missatges tan potents com el conegut «s'ha de conèixer la història per tal de no repetir-la», arribin als salons de les famílies resideix en la potència de fer contrapartida al circ mediàtic en què s'està convertint la televisió privada. Personatges com Santiago Abascal, Arturo Pérez-Reverte, Juan del Val o inclús Fran Cuesta han passat de manera més o menys regular pel programa de Motos per emetre crítiques obertes

sobre l'esquerra, a l'actual govern o atacs personals contra el president.

Des d'una narrativa esbiaixada, 'El Hormiguero' ha servit d'altaveu pels discursos d'odi, classistes, masclistes i racistes sota el paraigua de 'la llibertat d'expressió' que

tant reclamen, arribant a afirmar que sofreixen censura.

És realista declarar això quan cada programa el veuen una mitjana de 3 a 5 milions de persones? Aquest s'ha convertit en una barra de bar on difamar sense cap mena de repercussió, sent participants de la tensió social i blanquejant la problemàtica que suposa l'auge de l'extrema dreta.

* *Doctoranda en Història Contemporània*

TEMA

Relacions diplomàtiques

Com s'ha vist en les darreres setmanes, les relacions hispano-israelianes tornen a ser complicades, després de gairebé quatre dècades de relacions bilaterals. És d'esperar que com sempre aviat tot torni a calmar-se. Coses de la diplomàcia.

Espanya-Israel: una història de relacions complexes

→ Juan Pedro Bover Sánchez *

Dins el context de la guerra entre Israel i Gaza, i en resposta a la crítica de Pedro Sánchez a les accions militars israelianes, s'ha iniciat una crisi diplomàtica entre ambdós Estats. Com a reacció, el govern de Netanyahu ha condemnat aquestes declaracions i ha cridat a la seva ambaixadora a consul-

tes. De fet, la història de les relacions hispano-israelianes ha estat ben complicada, ja que Espanya va ser una excepció en l'àmbit europeu, donat que no va reconèixer Israel fins al 1986.

L'Estat d'Israel, creat el 1948, mai va mantenir relacions amb l'Espanya de Franco. Per donar un exemple de la seva posició, el 1950 fou un dels pocs països que votà en contra de revocar la resolució de l'ONU de 1946 on es condemnava el règim franquista i se'l marginava

internacionalment per la seva proximitat a les potències de l'Eix durant la II Guerra Mundial. En canvi, i és molt significatiu, tots els països àrabs van votar a favor d'anul·lar aquesta resolució condemnatòria.

Per la seva banda, la dictadura franquista tampoc mostrava interès a establir relacions amb Israel. Franco considerava l'amistat hispano-àrab com a fonamental en la seva política exterior i temia que l'apropament a Israel posés fi a

aquesta relació. Això explica que, el 1967, el llavors ministre Manuel Fraga afirmés durant una visita oficial al Líban que Espanya ni reconeixia ni reconeixeria Israel.

El canvi sols fou possible ja desaparegut el franquisme, donat que Espanya volia homologar la seva política internacional a la del seu entorn occidental. Tot i això, el

camí no fou fàcil, ja que ni el Govern de Suárez ni el de Calvo-Sotelo ho varen fer. Sols el gener de 1986, amb el socialista Felipe González com a president del Govern, Espanya i Israel varen establir relacions bilaterals. Ara, trenta-set anys després, els dos països viuen un moment de desavinença en un marc especialment complicat a l'Orient Pròxim.

* *Profesor de Geografia i Història i doctor en Història (UIB)*